

Toekomstbestendig steunsysteem in Bunschoten als *best practice*

De Boei in Bunschoten zag op tijd in dat ze anders moest gaan handelen om als kleine sociaalwerkorganisatie ook in de toekomst inwoners goed te kunnen blijven ondersteunen. De organisatie ontwikkelde het steunsysteem Netwerkwijjs, dat ervoor zorgt dat inwoners snel de juiste ondersteuning krijgen én dat de druk op de professionele zorg verlicht. Voor de regiotafels die nu overal in het land worden georganiseerd een buitengewoon interessant voorbeeld. >>

TEKST: FRANK VAN WIJCK BEELD: DE BOEI

Toen Chris Hagelen in september 2018 aantrad als directeur-bestuurder van sociaalwerkorganisatie De Boei in Bunschoten, luidde dit een nieuwe start in voor de organisatie, in een nieuw pand ook. “Er was in 2013 sprake geweest van een splitsing van de sociaal werkers”, vertelt ze, “omdat een deel als sociaal wijkteam naar de gemeente was gegaan. Het was belangrijk dat we als sociaalwerkorganisatie ook in deze situatie onze subsidie van de gemeente zouden behouden, dus we moesten kunnen laten zien wie we zijn en wat we kunnen betekenen voor de gemeente en voor de medewerkers. Dat vraagt om een gezamenlijk doel.”

“In 2025 willen we een methode ontwikkeld hebben om voor elkaar te kunnen blijven zorgen als inwoners van Bunschoten.”

Met dit in het achterhoofd is Hagelen gaan nadenken over de vraag wat de grootste maatschappelijke uitdaging is waarmee de gemeente te maken zou gaan krijgen in de komende jaren. “Dat is de vergrijzing”, vertelt ze. “Het aantal tachtig- en negentigjarigen gaat tussen nu en 2040 toenemen met 150 procent, terwijl het aantal mantelzorgers juist afneemt. Dat betekent dat veel oudere mensen langer thuis moeten blijven wonen en – als we niets doen – dat de zorg heel duur wordt en dat we mensen tekort komen om die zorg voor hen te verlenen. De vergrijzing houdt gelijke tred met de rest van Nederland. Maar de ouderenzorgorganisatie is nu al de grootste werkgever in de gemeente. Dat zegt wel wat.”

Ambitieuze doel

Geen werkbaar vooruitzicht. Maar het kan anders, concludeerde Hagelen. “Als sociaal werk organisatie kunnen we veel betekenen”, zegt ze, “we kunnen mensen en organisaties verbinden. Dus stelden we onszelf een heel ambitieus doel: in 2025 wilden we een methode ontwikkeld hebben om voor elkaar te kunnen blijven zorgen als inwoners van Bunschoten. Zo’n hoog doel heb je nodig om te kunnen bereiken wat nodig is, want als je voor een

meer bescheiden doel kiest, verdwijnt dat in de dagelijkse werkzaamheden. Dus hebben we onszelf de vraag gesteld welke projecten en werkwijze passen bij het doel dat we voor ogen hebben. En op basis daarvan zijn we aan de slag gegaan door onszelf jaar- en kwartaaldoelen te stellen. Dat heeft heel goed gewerkt, we zijn sneller gaan zwemmen dan de stroom.”

De kern, zegt Hagelen, is dat het de sociaal werkers eigenaar maakte van hun eigen werkveld, en dat de gemeente en organisaties daarop aanhaakten. Ze stelt dat de sociaal werkers hierin echte netwerkers zijn geworden. Maar waren ze dat dan al niet, in netwerken niet juist een uitgangspunt van sociaal werk? “Jawel”, zegt ze, “dat is het zeker. Maar sociaal werkers zijn van oudsher gewend om één-op-één te werken voor iemand die ondersteuning nodig heeft. En met de toenemende vraag naar ondersteuning red je dat niet meer.”

Netwerk als basis

Dit betekent niet dat de sociaal werkers direct kritiekloos open stonden voor verandering, voor de netwerkgedachte die de basis voor toekomstbestendige ondersteuning in de gemeente moest worden Hagelen: “Een aantal van hen vroeg zich af of ze het werk nog wel leuk zouden vinden als ze meteen in het eerste gesprek met een cliënt moesten kijken naar de mogelijkheid om iemand uit diens netwerk te betrekken of een vrijwilliger aan de cliënt te koppelen.”

Ze haalt als voorbeeld sociaal werker Joost aan, om duidelijk te maken waarom dit wel nodig is en hoe het vorm kon krijgen. Ze vertelt: “Joost maakt zich sterk voor ondersteuning van mensen die met langdurige schulden te kampen hebben. Dat zijn lange trajecten en het aantal mensen dat een beroep op hem deed, nam steeds meer toe. Een tweede sociaal werker aannemen die zich op dezelfde groep richt, liet het budget niet toe. Op een gegeven moment zei Joost: ‘Ik zou een trechter willen hebben, één plaats waar deze mensen zich kunnen melden en daaronder de mensen bij wie we deze cliënten kunnen wegzetten om hen gerichte ondersteuning te bieden’. Dat was de sleutel. Joost werd kwartiermaker om contact te leggen met de christelijke organisatie Schuldhulpmaatje. We bevinden ons in een omgeving met veel kerken en op die manier leggen we daar als welzijnsorganisatie de verbinding mee. Daarmee hebben we nu de coördinatoren die kunnen doorverwijzen naar sociaal werk als dit nodig is.”

Netwerkwijz

Zo ontstond gaandeweg de aanpak waarbij al vanaf het begin van de intake met de cliënt het netwerk wordt betrokken. Een familielid dat voor iemand de financiën

kan doen bijvoorbeeld, of iemand die af en toe de kinderen naar school brengt. Heeft iemand geen netwerk dat helpend is? Dan wordt een netwerk gecreëerd met inzet van vrijwilligers of lokale informele initiatieven in de buurt.

“De thuiszorg signaleert en wij kunnen er op af om het netwerk in te zetten.”

“We wilden hiervoor een eigen, herkenbare werkwijze”, vertelt Hagelen. “Bestaande methodieken vonden we daarvoor niet de oplossing. Een van de sociaal werkers in onze gemeente had al een scriptie geschreven over het benutten van een netwerk. Op basis hiervan hebben we Christelijke Hogeschool Ede gevraagd om dit samen met ons verder uit te werken, om te komen tot de specifieke gespreksvoering die de sociaal werker nodig heeft om in het gesprek met de cliënt invulling te geven aan die netwerkgedachte. Dat werd de methode Netwerkwijz. De praktische handleiding om al vanaf de start van het contact met de cliënt dat netwerk te betrekken.”

Beter samen

Een bijzonder aspect van de situatie in Bunschoten is dat daar sprake is van één welzijnsorganisatie en één ouderenzorgorganisatie die ook alle thuiszorg doet. Dat maakt samenwerking in een steunsysteem voor de inwoners die dit nodig hebben eenvoudiger. Zeker omdat deze partijen allebei gebruikmaken van het administratiesysteem van AdSysCo. “Nu deed zich het bijzondere geval voor dat de ouderenzorgorganisatie IVVU in Utrecht met het zorgkantoor van Zilveren Kruis het idee opvatte om met AdSysCo ook een steunsysteem voor de wijk op te richten”, vertelt Hagelen. “Een beetje onzin natuurlijk, want dat hadden wij immers al gedaan en waarom zou je dan daarnaast nog een systeem op gaan zetten in een ouderenzorgorganisatie zo dichtbij.”

Er was enige overtuigingskracht nodig om de twee partijen ervan te overtuigen dat ze dit beter niet konden doen, en dat integratie met wat al was opgebouwd slimmer was. “Het gegeven dat wij al een breed netwerk hadden, en de steun van de thuiszorg, gaf de doorslag”, zegt Hagelen. “De thuiszorg signaleert en wij kunnen er op af om het netwerk in te zetten. Daarmee hadden we ook de mogelijkheid om met welzijn op recept aan de slag

te gaan, ook een steunsysteem maar dan voor de huisartsen. Het sloot eigenlijk naadloos aan. Ook AdSysCo is nu overtuigd dat je dit moet opzetten vanuit de welzijnsorganisatie, die midden in de gemeenschap zit, en niet vanuit de ouderenzorgorganisatie. Het heeft ons ook een sterke positie gegeven ten opzichte van het zorgkantoor.”

Goed voorbeeld

Hagelen zegt in de overheidsdocumenten Gezond en Actief Leven Akkoord en in Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen allemaal opdrachten te zien waarmee de welzijnsorganisatie De Boei al aan de slag was gegaan voordat ze geschreven waren. “Daarom vind ik het waardevol om nu met dit verhaal naar buiten te komen”, zegt ze. “Dit soort voorbeelden heb je als partijen nodig als je met de opdrachten uit die documenten aan de slag wilt gaan. Als je samenwerking al goed is en je hebt een goed ict-systeem, dan kun je heel veel organiseren in de wijk. Het is dus een bruikbaar voorbeeld voor de regiotafels elders in het land.”

De Bunschotense praktijk bewijst dat het werkt, zegt ze. “Het resultaat is dat we mensen hebben die hier graag komen werken, en die hier ook langere tijd willen blijven werken. Ze hebben bewegingsvrijheid en de ruimte om hun eigen projecten te doen. En tegelijkertijd weten ze ook heel goed waar ze samen naartoe werken. Alles grijpt in elkaar, en dat zorgt voor een vliegwieltje dat de ondersteuning op een vanzelfsprekende manier verder brengt.”

<<

GEDURFDE EXPERIMENTEN

Het steunsysteem Netwerkwijz dat vanuit sociaalwerkorganisatie De Boei in Bunschoten is opgezet, is een van de partijen die wordt geportretteerd in de ideeën bundel *Beproefde formules, gedurfde experimenten*, die Sociaal Werk Nederland in juli uitbracht. De bundel beschrijft goede voorbeelden van initiatieven die aansluiten op de beweging waarop het kabinet inzet met het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO).